

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Clani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Geňa listu za nečlane po štiri krone na leto, za pol leta dve kroni, za četrť leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin. ::

:: Telefon štev. 216. ::

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrsko „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po :: dogovoru. ::

Vsebina: Kako se skliče in vrši občni zbor? Na pragu 1913. Obrestne številke. Balkanske države v trgovskem oziru. Vestnik Zadružne zveze. Gospodarske drobtine. Občni zbori.

Kako se skliče in vrši občni zbor?

Ko je računski zaključek za preteklo upravno leto narejen in ga je odobrilo tudi nadzorstvo, je treba misliti na občni zbor. Ker marsikateri zadrugi ni popolnoma znano, kaj je treba ob priliki občnega zbora vse storiti, podajamo v naslednjem kratko navodilo, kako naj se občni zbor skliče, kako naj se vrši in kaj je treba storiti po občnem zboru.

Skliče se občni zbor tako, kakor zahtevajo pravila. Pri raznih zadrugah obsegajo pravila o tej stvari zelo nejednake določbe, tako na primer, da se razglasi občni zbor po določenih časnikih, z oklicem pred cerkvijo ali da se občni zbor razglasi z razpisom, ki se nabije v poslovnem prostoru zadruge itd. Naj bo način razglasitve ta ali oni, vedno se je treba strogo držati določb, ki so navedene v pravilih, kako naj se skliče občni zbor. V nasprotnem slučaju bi bil občni zbor neveljaven in bi ga bilo treba še enkrat sklicati.

V dotičnem razglasu naj se navede dan, katerega se ima občni zbor vršiti, dalje kraj, kjer se bo vršil in čas, ob katerem se bo pričel. Poleg tega je treba navesti vse pred-

mete, o katerih se bo sklepalo, ali — kakor pravimo — treba je občnemu zboru določiti dnevni red, spored.

Opozoriti nam je tukaj na § 30 zadružnega zakona, ki se glasi: „Občni zbor se ima sklicati na ta način, kakor je to določeno v pravilih. Namen občnega zbora se mora ob sklicanju vselej naznaniti. O predmetih, katerih razpravljanje ni bilo na ta način naznanjeno, se ne more sklepati; od tega je izvzet le sklep, glede na občnem zboru stavljenega predloga, da naj se skliče izreden občni zbor. Za stavljenega predlogov in za razpravljanje brez sklepanja ni treba oznanila.“

Običajne točke dnevnega reda so naslednje: 1.) Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2.) Poročilo načelstva. 3.) Poročilo nadzorstva. 4.) Potrjenje računskega zaključka za preteklo poslovno leto. 5.) Razdelitev čistega dobička (kjer je to dopustno po pravilih). 6.) Volitev načelstva. 7.) Volitev nadzorstva. 8.) Prememba pravil. 9.) Poročilo o izvršeni reviziji. 10.) Slučajnosti.

Predno se začne razpravljati o posameznih točkah, naj predsednik konstatira, da je bil občni

zbor pravilno sklican in da je sklepčen. Nato naj imenuje zapisnikarja in morebitne overovatelje, če je v pravilih predpisano, da se morajo imenovati overovatelji.

Kedaj je občni zbor pravilno sklican, o tem smo ravnokar govorili. Sklepčen je pa tedaj, če je navzočih toliko članov, kolikor je določeno v pravilih. Če bi ne bilo v pravilih glede sklepčnosti ničesar ugotovljenega, je občni zbor sklepčen, ako je navzoč najmanj deseti del članov § 31. zadr. zak.). Le tedaj, kadar se vsled nesklepčnosti prvega občnega zbora vrši drug občni zbor, se more veljavno sklepati ob vsakem številu pričujočih zadružnikov (§ 32. zadr. zak.).

V zapisniku, ki se vodi o občnem zboru, naj se vselej ta izjava predsednikova izrečno omeni. Če je bil občni zbor razglašen v kakem časniku, naj se navede številka in ime dotičnega lista in datum izdanja. Glede sklepčnosti pa naj se zabeleži, koliko ima zadruga članov in koliko je od teh navzočih. To je potrebno zaradi tega, ker se mora prepis zapisnika poslati raznim oblastem, ki morejo le na podlagi zapisnika presoditi, če so bili sklepi veljavni ali ne.

Ko se je to konstatiralo, se preide v podrobno razpravo o posameznih točkah dnevnega reda.

V imenu načelstva naj poroča predsednik ali kak drug odbornik o delovanju zadruge v pretekli poslovni dobi. Omeni naj se, če je zadruga napredovala ali nazadovala in če ni bilo uspeha, kakšni so bili vzroki, ki so ovirali združno delovanje. Opozori naj združnike na dolžnosti, ki jih imajo do zadruge, naj bodo zvesti, zanesljivi in vestni člani itd.

Nadzorstvo naj poroča, kako je poslovalo in pregledovalo delovanje načelstva, koliko je imelo sej, ter naj končno stavi predloge glede absolutorija načelstvu, glede odobritve računskega zaključka in glede morebitne razdelitve dobička pri tistih zadrugah,

pri katerih se sme čisti dobiček po pravilih deliti.

Računski zaključek, ki obsega same suhoparne številke, naj se članom nekoliko natančneje obrazloži. Zlasti važnejšim postavkam naj se doda nekaj pojasnil, da dobe združniki več vpogleda v gospodarstvo zadruge.

Pri volitvi načelstva in nadzorstva naj se zopet natanko upoštevajo določbe pravil. Če je kak odbornik med letom izstopil iz načelstva in mu je bil po sklepu skupne seje načelstva in nadzorstva izbran naslednik, opravlja ta svoje posle samo do prihodnjega občnega zbora in je tedaj potrebna dopolnilna volitev za mesto prvega (izstopivšega) odbornika.

Vsi oni odborniki, ki so izstopili, naj se v zapisniku navedejo imenoma in ravno tako je imenoma navesti tiste, ki so bili sedaj izvoljeni v načelstvo. Navede naj se tudi njih stan in bivališče. Ako se volitev ni izvršila soglasno, je tudi povedati, s kolikimi glasovi so bili posamezni odborniki izvoljeni.

Kdaj se sme voliti z vzklikom, o tem imajo navadno pravila natančnejšo določbo. Ako bi pa v pravilih take določbe ne bilo, je volitev z vzklikom dopustna le, če nihče ne ugovarja.

Za izpremembo pravil zadostuje v nekaterih slučajih navadna večina navzočih članov, v nekaterih se zahteva posebna večina oddanih glasov, zlasti za razdružitev zadruge. Tudi te določbe pravil je treba vedno upoštevati. Izpremembo pravil je treba v zapisniku dobesedno zabeležiti, pri čemer naj se navedejo posamezni paragrafi pravil, ki so se izpremenili, oziroma odstavki teh paragrafov in natančno besedilo, kako se bo dotično mesto v pravilih odslej glasilo. Zna se pa zgoditi, da bi registracijska sodnija kasneje kake take premembe ne hotela vpisati v združni register, češ da je v nasprotju z združnim zakonom. Zato priporočamo zadrugam, da naj nameravane izpremembe poprej naznanijo svoji zvezi

in jo vprašajo za svet, če bi bila taka in taka izprememba dopustna in umestna.

Revizijskega poročila naj nobena zadruga ne pozabi djati na dnevni red, če je bila v dotični poslovni dobi izvršena revizija in je zadruga revizijske spise že prejela. Drugače utegne sodnija načelstvu naložiti občutne globe. Revizijsko poročilo se mora na občnem zboru v celoti prebrati.

Slučajnosti, raznoterosti, nasveti, prost razgovor ali kakor se že imenuje ta točka, ki se navadno dene na zadnje mesto vsporeda, je določena samo za morebitne razprave. Marsikje mislijo, da se more pri tej točki sklepati o vsem, kar ni bilo že v ostalem dnevnem redu obseženo. Pa ni res! Kakor smo videli iz § 30. zadr. zak., mora biti vsak predmet, o katerem naj se pri občnem zboru sklepa, v dnevnem redu jasno in točno naveden. Pač pa je dopustno, da se pri tej točki samo razpravlja o stvareh, ki že prej niso prišle v razgovor.

Občni zbor vodi navadno načelnik ali njegov namestnik oziroma tista oseba, ki je v to določena po pravilih. Če bi ne bilo v pravilih nobene določbe v tem oziru, smejo zadružniki iz svoje srede izbrati predsednika občnemu zboru.

O občnem zboru je voditi poseben zapisnik (§ 34. zadr. zak.), v katerega je treba vpisati vse sklepe občnega zbora. Zapisnik je v zmislu zakona na pol javna knjiga, ker imajo vsi zadružniki in upravne oblasti pravico, da smejo vanj vpogledati. Zapisnik naj se ne vodi preobširno, vendar pa tudi ne prekratko. Poda naj v glavnih potezih zadostno sliko o vsem, kar se je godilo pri občnem zboru. Zapisnik je treba podpisati tako, kakor določajo pravila; navadno ga podpišeta predsednik in zapisnikar, oziroma če je bil imenovan kak overovatelj, tudi le-ta.

Vzorec za zapisnik je dobiti pri Zadružni zvezi.

Zapisnik je treba voditi zelo natančno. Kakor smo že omenili, je treba zapisnik v

prepisu poslati raznim oblastem, ki na podlagi istega presojuje, ali so bili sklepi občnega zbora pravilni ali ne. Ako zapisnik ni sestavljen pravilno, se vloga vrne zadrugi in tako nastanejo nepotrebne sitnosti in stroški, včasih je treba celo sklicati drug občni zbor. Zato zadrugam nujno priporočamo, naj se ob spisovanju zapisnika ravna po vzorcu, ki ga je izdala Zadružna zveza.

V naslednjem priobčujemo kratek vzorec, kako je treba voditi zapisnik o občnem zboru.

Zapisnik

o rednem občnem zboru Kmečke hranilnice in posojilnice v Zagorici, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se je vršil dne 10. marca 1913.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1911.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Predseduje načelnik Josip Mrak, ki otvori ob pol štirih popoldne občni zbor ter konstatira sklepčnost, ker ima zadruga 136 članov in je od teh 47 navzočih. Nadalje konstatira, da se je ta občni zbor pravilno sklical in sicer v listu „Narodni Gospodar“, št. 3, z dne 25. februarja 1913 (ali: z razpisom na uradni deski v poslovnem prostoru, ali: z oklicem pred župno cerkvijo v, ali: s pismenimi vabili, ki so se doposlala vsem članom, kakor pač določajo pravila).

Zapisnikarjem imenuje predsednik občnega zbora člana Franceta Mlakar.

Nato se preide k pojedinim točkam dnevnega reda.

Ad 1.

Zapisnik o zadnjem občnem zboru se prečita in soglasno odobri.

Ad 2.

V imenu načelstva poroča načelnik sledeče: Zadruga je v minulemu letu znatno napredovala v kljub raznim oviram. Število članov se je zvišalo od 123 na 136, denarni promet se je precej pomnožil, stanje hranilnih vlog je nekoliko napredovalo, toda ne tako kakor v prejšnjih dobah, ker so vlagatelji vsled nepovoljne letine dvignili precej svojih prihrankov. Prošnje za posojila so prihajale v večjem številu nego v prejšnjih letih; večini prošnikov je načelstvo dovolilo posojila, vendar pa je bilo treba nekatere zavrniti doloma, ker bi posojila ne bila povsem varna, deloma ker je bila zadruga že močno izrabila svoje naložbe. Načelstvo je imelo 24 sej, v katerih so se reševale tekoče zadeve.

V imenu nadzorstva poroča njega predsednik Anton Škulj, da je nadzorstvo v štirih sejah obravnavalo poslovanje načelstva, med letom sta pa večkrat nenadoma dva zastopnika nadzorstva pregledala knjige in blagajno in našla vse v popolnem redu. Nadzorstvo se je prepričalo, da je načelstvo vestno izpolnjevalo svoje dolžnosti in zato predlaga, da se mu podeli absolutorij. Ta predlog se soglasno sprejme.

Ad 3.

Tajnik prečita računski zaključek za leto 1911 in pojasni podrobno posamezne postavke. Predsednik nadzorstva poroča, da je nadzorstvo pregledalo računski zaključek in našlo, da se popolnoma strinja s knjigami, nakar se računski zaključek soglasno odobri.

Ad 4.

V smislu pravil izstopita iz načelstva Janez Hočevar, posestnik v Zagorici in Janez Novak, posestnik v Srednji vasi, oziroma vsled preselitve g. Valentin Oblak, učitelj v Prigorici in se izvolijo v načelstvo z 39 izmed vseh t. j. 41 oddanih glasov prejšnja odbornika Janez Hočevar, posestnik v Zagorici in Janez Novak, posestnik v Srednji vasi, na novo pa Lovro Pintar, posestnik in trgovec v Zagorici. Imenovani izvolitev sprejmo.

Ad 5.

Iz nadzorstva izstopijo Franc Koren in Ignacij Kalan, ki se zopet izvolita. Imenovana izvolitev sprejmeta.

Ad 6.

Sklene se soglasno prememba pravil in sicer v §§ 2 in 28.

Dosedanjemu besedilu § 2. se ima dodati še naslednja točka: „e) oskrbuje svojim članom kmetijske potrebščine, kakor umetna gnojila, umetna krmila, stroje itd.“

V § 28. prvega odstavka prvi stavek se ima glasiti: „Redni občni zbor se sklicuje enkrat v letu in sicer najkasneje do konca meseca aprila.“

Ad 7.

Prečita se dobesedno zapisnik o reviziji, ki jo je izvršil revizor Zadružne zveze v Ljubljani g. N. N., v času od . . . do . . . in pa od Zadružne zveze v Ljubljani doposlana rešitev revizijskega poročila.

Ad 8.

Pri slučajnostih izraža član I. I. željo, da bi posojilnica napravila uradne dneve tudi v onih dneh, ko se na njenem sedežu vrše semnji. Načelnik izjavi, da se bo ta nasvet upošteval.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključí predsednik občni zbor.

V Zagorici, dne 10. marca 1913.

Fr. Mlakar,
zapisnikar

Iv. Hubad

Josip Mrak,
načelnik

Opomba: Kadar se po tem izvirniku napravi prepis, morata istinitost prepisa z lastnoročnimi podpisi potrditi dva člana načelstva. V tem slučaju se konec prepisa glasi takole:

V Zagorici dne 10. marca 1913.

Fr. Mlakar, l. r.,
zapisnikar

Iv. Hubad, l. r.

Jos. Mrak, l. r.,
načelnik

Z ozirom na ministrsko odredbo z dne 23. maja 1895, drž. zak. št. 74, potrjujeva, da se ta prepis dobesedno strinja z izvirnikom.

Janez Hočevar,
odbornik

Odtisek
štamplilje

Jos. Mrak,
načelnik

Pripomniti imamo tudi, da je prav umestno in priporočljivo, če se z občnim zborom združi

poljubno predavanje o kakem primernem predmetu.

Omeniti nam je še nepravilnost, ki se je vgnezdila pri mnogih zadrugah, namreč to da se občni zbor ne vrši v tistem času kakor zahtevajo to pravila, oziroma zakon. V § 22. zadr. zakona je izrečno predpisano, da mora načelstvo vsake zadruge tekom prvih šestih mesecev vsakega poslovnega leta oznaniti računski zaključek preteklega poslovnega leta z bilanco vred. Računski zaključek pa je samo takrat veljaven, če ga je odobril občni zbor. Pri onih zadrugah, ki sklepajo svojo upravno dobo z dnem 31. decembra, se mora torej občni zbor vršiti najkasneje do konca meseca junija vsakega leta. Če je pa v pravilih določena krajša doba, držati se je tega roka.

Vloge zadrug po občnem zboru.

Po občnem zboru morajo zadruge napraviti različne vloge in jih predložiti pristojnim oblastim. Te vloge so:

I. Vloga na okrajno glavarstvo

(kot politično oblast),

s katero se tekom 8 dnij po izvršenem občnem zboru predložita dva izvoda računskega zaključka, ki je bil odobren na zadnjem občnem zboru, in pa celoten prepis zapisnika o občnem zboru. Tiskovino je dobiti pri Zadrugni zvezi. Vloga je prosta kolka in ravnotako priloženi prepis zapisnika o občnem zboru (§ 7 zak. z dne 21. maja 1873, drž. zak. št. 87.) To vlogo je treba napraviti vsled določbe § 35 zadrugnega zakona. Prepis zapisnika o občnem zboru morata na koncu overovati dva člana načelstva, t. j. potrditi s svojim podpisom, da se prepis stringa z izvirnikom.

Za slučaj, da so se na občnem zboru izpremenila pravila v kaki točki, se mora izprememba naznaniti okrajnemu glavarstvu — v kar služi ista tiskovina — ter se mora to

zgoditi najdalje v 8 dneh po vpisu premembe v zadrugni register. Tudi ta vloga je prosta kolka. Obe vlogi se pa lahko tudi združiti v eno, tako da se manj pisari.

II. Vloga na okrajno glavarstvo

(kot davčno oblast),

ki se poda zaradi odmeritve pridobninskega davka.

Z ozirom na pridobnino delimo zadruge v tri vrste, namreč: a) zadruge, ki so pridobnine popolnoma proste; b) v zadruge, ki so pridobnine pogojno proste; c) v zadruge, ki nimajo glede pridobnine nobenih ugodnosti.

a) Pridobninskega davka so popolnoma oproščene rajfajznovke (§ 84 e) zak. z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220). Oproščene so dalje popolnoma pridobnine „zadruge in družbe kmetovalcev za skupno nabavo semen, gnojil, plemenske živine, strojev in orodja in drugih kmetijskih proizvodnih potrebščin, če se čisti dobiček ne razdeljuje“, dalje take zadruge (t. j. zadruge in združbe kmetovalcev) za skupno predelovanje in vnovčenje, samopridobljenih kmetijskih pridelkov, toda z istimi omejitvami, katerim je podvrženo oproščanje posameznega kmetovalca od splošne pridobnine (§ 84, f, istega zakona). Semkaj spadajo zlasti mlekarske, vinarske, strojne, živinorejske zadruge, če imajo v svojih pravilih določbo, da se sprejemajo za člane samo kmetovalci, druge osebe pa le izjemoma v toliko, kolikor je to potrebno za boljše vodstvo zadrugnega poslovanja.

Vsled tega smo te vrste zadrugam že večkrat priporočali, da naj v tem smislu prenaredijo svoja pravila. Za natančna pojasnila je Zveza vedno na razpolago.

b) Pogojno oproščene pridobninskega davka so zadruge, ustanovljene in registrovane v zmislu zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, in sicer:

Produktivne zadruge, četudi svoje izdelke nečlanom prodajajo (vendar pa morajo

člani sami izvrševati dotična dela, oziroma morajo člani sami dajati glavne snovi za predelovanje); dalje posojilnice (ki niso rajfajznovke) in kreditna društva, konsumna društva, sirovinška društva, četudi blago od nečlanov kupujejo, skladiščne in prodajalne zadruge, čeprav prodajajo izdelke svojih članov tudi nečlanom, stavbinska društva, stanovanjske zadruge itd.

Vse te tukaj navedene zadruge pa morajo temeljiti na načelu samopomoči in morajo omejevati svoje poslovanje po pravilih in dejanski na svoje lastne člane, kateri zahtevi pa je zadoščeno, če n. pr. posojilnice (ki niso rajfajznovke) le svojim članom posojila dajejo, konsumna društva le svojim članom prodajajo itd.

Te zadruge so pridobnine popolnoma proste pod pogojem, da čisti dobiček, izračunan po določenih pridobninskega zakona, ne presega zneska 600 kron. Če je čisti dobiček višji nego 600 kron, obdavčijo se od prvih 2000 kron le tri desetine, od nadaljne svote pa pet desetlin. Ako tako dobljeni znesek ne presega vsote 1200 K, se odmeri kot pridobninski davek $8\frac{1}{2}\%$, če je višji nego 1200 K, pa 10% .

c) Neoproščene so pridobninskega davka zadruge, ki so bile navedene pod b), t. j. ako svojega delovanja ne omejujejo na člane n. pr. če konsumno društvo prodaja tudi nečlanom, če posojilnica (ki ni rajfajznovka) tudi nečlanom daje posojila, itd.

Zadruge, ki so navedene pod b) in c), morajo vsako leto v 14 dneh po odobrenju računskega zaključka, najkasneje pa v prvih 6 mesecih po preteku poslovnega leta vložiti pri pristojni davčni oblasti (c. kr. okr. glavarstvo) napoved za pridobnino. Ako se napoved ne predloži pravočasno, sme davčna oblast naložiti kazen zaradi nereda.

Zadruham, ki so pridobnine popolnoma proste (tiste, ki smo jih navedli pod točko a), ni treba predlagati napo-

vedi za pridobnino — Dostikrat pa se zgodi, da davčne oblasti tudi od takih zadrug zahtevajo napoved o pridobnini. Zadruga naj v takem slučaju doloži davčni oblasti le en izvod svojih pravil in naj opozori na odredbo finančnega ministrstva z dne 23. maja 1898, št. 25.421; če bi pa davčna oblast ne mogla, oziroma ne hotela na podlagi pravil spoznati davčne prostosti, potem je treba vložiti popolno napoved.

Tiskovino za napoved je dobiti pri davčnih uradih. Izpolni se pa kot kaže sledeča tabela na prihodnji strani.

V razpredelku „oznamenilo podjetbe“ je označiti na kratko, s katerimi posli se zadruga bavi n. pr. konsumno društvo, mlekarska zadruga i. t. d. Takoj spodaj naj se navede, če omejuje svoje poslovanje le na lastne člane ali ne, n. pr. prodaja samo svojim članom, kupuje mleko tudi od nečlanov i. t. d.

V nadaljnjem oddelku se navede: računski zaključek za l. . . ., izvleček iz zapisnika o občnem zboru z dne

V rubriki „dohodki“ se zabeleži končna vsota dobička iz računa o zgubi in dobičku, v rubriki „stroški“ se navede vsota zgube iz računa o zgubi in dobičku, toda se mora poprej od te svote odšteti postavka „čisti dobiček“, ki se navede potem v tretji rubriki. Če je račun zgube in dobička pokazal zgubo, potem se seveda pusti tretja rubrika prazna in se navede vsota zgube v četrti rubriki.

Pripomniti imamo, da so predpisi o pridobninskem davku zelo zamotani. Marsikatera zadruga ne bo vedela, ko bo prejela pridobninski plačilni nalog, ali se ji je davek pravilno predpisal ali ne. V vseh takih dvomljivih slučajih naj se zadruga obrne do Zveze za pojasnilo in naj obenem doloži dotični plačilni nalog. Ako se bo videlo, da pridobninski davek ni pravilno odmerjen, bo Zveza sama napravila zadrugi priziv in jo skušala obvarovati morebitne škode.

Formular E. 2.

Dežela: *Kranjska*.

Davčnouradni okraj: *Vel. Lašče*.

Politični okraj: *Kočevje*.

Občina: *Videm*.

Napoved za pridobnino

podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov.

Kmetijsko društvo v Dobropoljah, r. z. z n. z. (oznamenilo firme)

Videm pri Dobropoljah (sedež in adresa podjetbe)

za davčno leto 1912.

Podpisano predstojništvo izpoveduje po najboljši vednosti in vesti, da so povedbe, dane zastran odmere pridobnine za tu spodaj oznamene podjetbe, resnične in popolne.

Podpis:

N. N.
načelnik.

(Štampilija.)

J. J.
odbornik.

Št.	Oznamenilo podjetbe	Navedba priloženega računskega poročila ali drugih prilog	Dohodki		Stroški		Čisti donos		Izguba	
			K	h	K	h	K	h	K	h
	<i>Kmetijsko društvo - zadruga prodaja samo svojim članom</i>	<i>Računski za-ključek za leto 1911 in zapis-nik o občnem zboru 15. marca 1912</i>	7454	30	5260	80	2193	50	—	—

III. Vloga na trgovsko sodnijo

za vpis novih in izbris starih odbornikov in za vpis izpremembe pravil.

Tiskovino je dobiti pri Zvezi. Prošnja se kolkuje s kolkom za 2 kroni, ako se naznani kaka izprememba v pravilih ali v sestavi načelstva; ako pa se ni nič izpremenilo ne v enem ne v drugem oziru, se kolkuje vloga samo s kolkom za 1 krono; v tem zadnjem slučaju se pa lahko tudi vsaka vloga opusti in še le, ko sodnija pošlje zadrugi vprašalno polo o morebitnih izpremembah v načelstvu ali pri pravilih, se odgovori, da se ni nič izpremenilo in je potem dotični odgovor zadruga prost kolka.

Novi odborniki morajo na tej vlogi dati svoj podpis pri sodniji ali pri notarju legalizovati. Vsled nepoznanja dotičnih predpisov zahteva tu in tam legalizujoči uradnik za le-

galizacijo previsoke kolke. Opozarjamo tukaj vse zadruge še enkrat, da se podpis več odbornikov smatra kot kolektiven podpis, za katerega znaša poverilna pristojbina le 2 kroni (ukaz finanč. ministrstva z dne 18. novembra 1900, št. 55.100). Sicer je mogoče za preveč plačane kolke ob priliki legalizacije zahtevati povračilo, toda so s tem združene marsikateresitnosti, tako da ponavadi vsaka zadruga dotično škodo raje potrpi. Zato pa naj se raje pravočasno varuje!

Kot prilogo je tej prošnji pridejati prepis zapisnika o občnem zboru ter ga opremiti s kolkom za 30 vinarjev. Prepis zapisnika se lahko priloži samo v izvlečku o tistih točkah, ki se nanašajo na izvolitev novih odbornikov in izpremembo pravil. V prošnji za vpis premembe pravil je navesti samo, kateri paragrafi pravil so se izpremenili, do-

čim mora iz zapisnika o občnem zboru, oziroma iz prepisa biti natančno razvidno besedilo, kako naj se izpremenjene, oziroma na novo privzete določbe pravil odslej glase.

Kakor povsod pri prepisih morata tudi tukaj na koncu dva odbornika potrditi z lastno-ročnimi podpisi, da se prepis strinja z izvirnikom. Poleg teh podpisov se pritisne zadrugina štamplija.

IV. Vloga na finančno deželno ravnateljstvo, s katero se naznani izpremembra pravil. To vlogo morajo napraviti samo hranilnice in posojilnice rajfajznovega ustroja, katerim so bile priznane pristojbinske ugodnosti. Vloga je prosta kolka in se predloži potem c. kr. pristojbinskega urada, oziroma potem c. kr. okrajnega finančnega ravnateljstva, kjer le ta obstoje n. pr. na Štajerskem.

V. Zadrudni zvezi v Ljubljani

kot revizijski oblasti je treba doposlati dobeseden prepis zapisnika o občnem zboru in računski zaključek v dveh izvodih.

Pristojbine in davki.

Izmed davkov pridejo pri zadrugah v poštev: neposredne pristojbine, pristojbinski namestek, rentni davek in pridobnina.

I. Neposredne pristojbine.

Neposredne pristojbine morajo plačati vse zadruge brez razlike. Storit bi to morale dvakrat na leto in sicer v prvih 14 dnevih meseca januarja in julija. Tistim zadrugam, ki so včlanjene pri Zadrudni zvezi v Ljubljani, pa je c. kr. finančno ministrstvo z odlokom z dne 11. julija 1905, št. 8420, dovolilo, da jih smejo plačevati celoletno in sicer najdalje do konca meseca julija vsakega leta.

Neposredne pristojbine se plačajo:

1.) od vplačanih deležev, 2.) od vplačanih pristopnin, 3.) od izplačanih deležev, 4.) od izplačanih obresti deležev, 5.) od katkega članom izplačanega dobička (zlasti dividend), 6.) od obresti tekočega računa.

Pristojbina se odmeri po lestvici I; pristojbina od „obresti tekočih računov“ se pa izmeri z 2%. Pristojbino od „obresti tekočih računov“ morajo plačati samo tiste zadruge, ki imajo s svojimi člani vpeljan tekoči račun in sicer od svote obresti, katere so dotičnim članom od njihovih vlog v tekočem računu vpisale v dobro ali jim jih izplačale.

Neposredne pristojbine se plačajo pri pristojnem davčnem uradu na podlagi izkaza, ki ga napravi zadruga sama. Tiskovine za te izkaze je dobiti pri „Zadrudni zvezi“. Izkaz se mora napraviti v dveh izvodih, ki se morata oba predložiti davčnemu uradu, kjer se en izvod obdrži, drugi pa vrne zadrugi s potrdilom o vplačilu neposrednih pristojbin. Ta drugi, vrnjeni izkaz naj zadruga shrani med svojimi uradnimi spisi.

Izkaz se izpolni kakor kaže tabela na sledeči strani.

II. Pristojbinski namestek.

Pristojbinski namestek je tista procentualna davščina, ki jo morajo pravne osebe plačevati od svoje nad 10 let trajajoče premoženjske posesti za vsako dobo 10 let.

Zadruge, ki so ustanovljene na podlagi zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70 (zadrudni zakon) in ki po svojih pravilih omejujejo poslovanje na lastne člane, plačujejo pristojbinski namestek samo od svojega nepremičnega premoženja in sicer 1 1/2 odstotka od vrednosti premoženja z 25 % pribitka (§ 2 zakona z dne 27. decembra 1880, drž. zak. št. 1 iz l. 1881).

Pristojbinski namestek morajo plačevati torej brez razlike vse zadruge. Toda one zadruge, ki poslujejo tudi z nečlani, morajo plačevati pristojbinski namestek od premičnega in nepremičnega premoženja (1 1/2 odstotka od vrednosti premičnega premoženja z 25 % pribitkom, oziroma 3 % od vrednosti nepremičnega premoženja z 25 % pribitkom). Tiste zadruge pa, ki omejujejo svoje delovanje

I z k a z neposrednih pristojbin za l. 1912.

(Ime zadruge) *Hranišnica in posojilnica v Podgori, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.*

Tek. št.	Sklicevaje se na	P r e d m e t	Pristojbini podvrženi znesek		Lestvica	Pristojbina	
			K	v		K	v
1	letni račun	Vplačani deleži	60	—	I.	0	10
2		Vplačane pristopnine	5	—	I.	0	10
3		Izplačani deleži	15	—	I.	0	10
4		Izplačane obresti deležev	—	—	I.	—	—
5		Drug članom izplačan dobiček	—	—	I.	—	—
6		Obresti tekočih računov	680	40	2 ^o / _o	13	60
		Skupaj . . .	...	..	...	13	90

V Podgori, 17. maja 1913.

N. N.
predsednik.

(Štampilja.)

J. J.
odbornik.

na lastne člane, uživajo ugodnosti, ki smo jih navedli v prejšnjem odstavku, da se jim namreč obdavči samo nepremično premoženje in sicer z nižjimi odstotki.

Dolžnost, plačevati pristojbinski namestek, nastopi po preteku 10 let, odkar ima pravna oseba dotično premoženje v posesti. Vzemimo, da je neka mlekarska zadruga kupila neko zemljišče 15. maja l. 1902, Za dobo 10 let od tega časa je prosta pristojbinskega namestka. Plačevati ga bo morala še le pričenši s 15. majem 1912. Tisti čas, v katerem nastopi dolžnost do plačevanja pristojbinskega namestka (torej v našem slučaju 15. maja 1912), je tudi merodajen za presojo vrednosti tej davščini podvrženega predmeta.

Da more davčna oblast odmeriti višino pristojbinskega namestka, mora zakoniti zastopnik pravne osebe vložiti napoved o njenem premoženju. Napoved se napravi ločeno za

zemljišča, stavbe in premično premoženje. V ta namen je treba dobiti pri davčnem uradu posebne, za to napoved določene vzorce. Vsak predmet, ki tvori sam zase posebno celoto, je navesti ločeno. Obenem je treba navesti natančno vrednost dotičnega predmeta. Od vrednosti premičnega premoženja se odtegnejo dolgovi, ki jih ima pravna oseba na dotični premičnini ob času, ko je za njo nastala dolžnost plačevati pristojbinski namestek. Napoved je vložiti pri pristojnem davčnem uradu, ki jo predloži uradu za odmero pristojbin (finančnemu okrajnemu ravnateljstvu).

Glede roka, v katerem je treba predložiti napoved o premoženju, ki je bilo ob začetku desetletja podvrženo pristojbinskemu namestku, se izdado odredbenim potom primerne določbe za vsako obdavčljivo dobo. Za sedanje desetletje 1910 do 1920 je bil rok za vlaganje napovedi vsled naredbe finanč.

ministra z dne 10. oktobra 1910, drž. zak. št. 186, določen do konca meseca aprila 1911, kakor tudi so bile v tej naredbi navedene natančnejše določbe o obliki in vsebini napovedi.

Ne glede na to pa je treba napoved predložiti 30 dni potem, ko je dotični predmet postal podvržen pristojbinskemu namestku. V poprej navedenem primeru je mlekarska zadruha kupila zemljišče dne 15. maja 1902, dolžnost plačevati pristojbinski namestek se prične s 15. majem 1912, a napoved je predložiti vsaj do 15. junija 1912. Na prošnjo stranke se pa lahko dovoli, da se v teku 30 dni po preteku tistega leta, v katerem se je začela davčna dolžnost, predloži skupna napoved o vseh predmetih, ki so v tem letu postali podvrženi pristojbinskemu namestku.

Pristojbinski namestek se odmeri za dobo 10 let in sicer vedno za vsako kalendarično desetletje. Ako je torej kako premoženje tekom dotičnega desetletja postalo podvrženo temu davku, odmeri se pristojbinski namestek samo za dobo do konca desetletja. N. pr. neko premoženje, ki je vredno 10.000 K, bo postalo obdavčljivo dne 31. decembra 1919; ker poneha sedanje desetletje z dnem 31. decembra 1920, se bo pristojbinski namestek odmeril samo za 1 leto in 9 mesecev. V tem slučaju bi znašal pristojbinski namestek, ako se vplačuje 1½ odstotka od vrednosti, za celo desetletje, 1911 do 1920 K 150, in ker se odmeri samo za ono dobo, ki traja do konca desetletja, se odmeri v tem slučaju za čas enega leta in 9 mesecev z K 26.25.

Plačati pa odmerjenega pristojbinskega namestka ni treba naenkrat. Na vsako posamezno leto odpadajoči znesek se lahko plača v štirih enakih obrokih in sicer dne 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra vsakega leta, toda vedno za naprej.

Pripomniti je še, da kaka morebitna izpremembra, ki se je zgodila tekom desetletja pri premoženju, ne upliva nič na že odmerjeni pristojbinski namestek. Le tedaj, če se

kako nepremično premoženje proda, je izjemoma dovoljeno, prositi za odpis pristojbinskega namestka od tistega časa naprej, ko se je izvršila prodaja. Tozadevni prošnji je priložiti potrebne izkaze, nakar se pristojbinski namestek za ostalo dobo odpiše, oziroma povrne tista vsota, ki je bila iz tega naslova preveč plačana.

III. Rentni davek.

Rentnina (prihodnina) je oni davek, ki ga plačujejo hranilnice in posojilnice od izplačanih in kapitalizovanih obresti hranilnih vlog in znaša 1½% od te svote. Kreditne zadruge bi morale ta davek plačevati v prvih 14 dnevih po preteku vsakega četrtertletja, torej štirikrat na leto. Onim rajfajzenskim posojilnicam, ki so včlanjene pri Zadružni zvezi v Ljubljani, je c. kr. finančno ministrstvo z odlokom z dne 6. aprila 1906. št. 6039, dovolilo, da smejo plačevati rentni davek v celoletnih obrokih, in sicer vsako leto najpozneje do konca meseca julija za preteklo upravno leto.

Rentni davek se plača pri pristojnem davčnem uradu na podlagi posebnega izkaza. Tiskovino za izkaz (obrazec C/III.) je dobiti pri vsaki davkariji.

Izkaz je napraviti v 2 izvodih, ki naj se sledeče izpolnita: Zgoraj naj se označi tvrdka zadruge na vrsticah, ki sta v ta namen določeni. Potem se spodaj izpolnijo posamezne rubrike. V prvo rubriko se zapiše: obresti hranilnih vlog a) izplačane, b) kapitalizovane. V drugi rubriki se navede obrestna mera za hranilne vloge n. pr. 4½%. V tretjem razpredelku se zabeleži vsota a) izplačanih, b) kapitalizovanih obresti hranilnih vlog. V četrti rubriki se navede odstotek prihodnine, t. j. 1½%. V peti rubriki se s številkami zabeleži skupni znesek rentnine. V naslednjem razpredelku se znesek rentnine zapiše z besedami, dalje se navede datum vplačila in se označi pristojni davčni urad. Potem se pritisne šampilja in se podpiše načelstvo, kakor to določajo pravila, navadno načelnik in en odbornik.

I z k a z

o prihodnini, oddani po § 133.

Oznamenilo odbijanju zavezanega dolžnika *Hranilnica in posojilnica v Podgori*, r. z. z n. z.

Oznamenilo izplačujoče blagajnice

dtto.

Oznamenilo časa, za katerega se oddaja prihodnina (§ 134.): za l. 1911.

Kupon (odrezek), katerega
odloči stranka,

ko ga je potrdil urad.

1	2	3	4	5	6
Vrsta izplačanil, oziroma v prid za- pisanih pri- hodnin zavezanih prejemkov	Odstotni postavek obresto- vanja	Višina izplačanih oziroma v prid za- pisanih prihodnin zavezanih prejem- kov v rubriki 1 oznamenjene vrste	Uporab- ljeni od- stotni stavci pri- hodnine	Pripada- joči davčni znesek	Potemtakem se je oddal
				K h	znesek za dne komu
Obresti hranil- nih vlog:					
a) izplačane	4 1/2%	K 840.15	1 1/2%	78 50	sedemdeset osem kron 50 h 18. junija 1912 c. kr. davčne- mu uradu v Vel. Laščah
b) kapitalizo- vane . . .		" 4392.73 K 5232.88			

(To izpolni državna blagajnica [davčni urad]).

Podpis stranke, oziroma izplačujoče blagajnice:

N. N. (Štampilija) J. J.
predsednik. odbornik.

Zgornji znesek K h, t. j. K h,

je bil pri tukajšnjem uradu dne zaračunjen pod davčnega vpisnika št. v prejem.

Podpisa obeh višjih uradnikov ali njenih namestnikov.

7

Uradno potrdilo

o znesku K h,

t. j. K

h, kateri je bil po

kot prihodnina, pobrana po od-
bitku v zmislu § 133. zakona z
dne 25. oktobra 1896. l. (drž.
zak. št. 220) za čas od

do položen danes pri
tukajšnjem uradu in v prejem za-
računjen pod dnev. čl.
davčnega vpisnika št.

, dne

Podpisa obeh višjih uradnikov ali njenih
namestnikov.

Oba izkaza se nato z zneskom rentnega davka vred predložita davčnemu uradu. En izkaz ostane na davkariji. Na drugem izkazu potrdi davkarija prejem rentnine in sicer dvakrat, na izkazu in na kuponu. Ta drugi izkaz se vrne posojilnici, ki kupon odreže in ga shrani med svojimi akti, ostali večji del (izkaz) pa pošlje okrajnemu glavarstvu kot davčni oblasti.

Izkaz se izpolni kakor kaže tabela na predstoječi strani.

IV. Pridobninski davek.

Katere zadruga morajo plačevati pridobninski davek in katere so ga popolnoma ali pogojno opreščene, dalje kako se napravi napoved in v katerem roku se mora napoved predložiti, o tem glej članek „Vloge zadrug po občnem zboru“ v današnji številki. Tudi smo ondi na kratko omenili, kako se ta davek izračuna. Tu pripomnimo le, da morebitni prizivi zoper izmero pridobnine nimajo odločilne moči. Davek se mora takoj plačati kakor je predpisan; če se vloženemu prizivu pozneje ugotovi, potem se preveč plačana vsota povrne, oziroma se všteje pri naslednjih obrokih. Pridobnina se plačuje v štirih enakih obrokih vsakega leta, ki zapadejo dne 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra v plačilo.

Na pragu 1913.

Starešine kuća ili ti vam domaćini i ovih će se dana, kao i prošlih godina pri svrhi godine mučiti, da zaključie svoje račune; jer kao da čuju, da im njihova družina veli: nek čujemo konačni uspjeh tvog gospodarenja. Svaki će se domaćin veseliti, bude li na njegovim prošlogodišnjim računima pretička, a dodaj uz kakav vidljivi napredak.

Što se sbiva u srcu pojedinog domaćina, to će isto zaokupljati kroz ove dane i naše zadruge, osobito njihove upravitelje. Treba misliti na bilanac, urediti ga i staviti do znanja i na odobrenje družinarima. Tu

su same brojke, koje će kako raznim upravama, tako i svakomu družinaru suditi. Iz istih za čas izbiti će na površinu moralna i materijalna snaga zadruge i družinara, razsipnost ili štednja, pouzdanica ili nepovjerenje, volja za redom i napredkom, mar za dobrobit svijuh i pojedinaca, ili mrtvilo i zimski san. Iz bilanca ogledaće svaki koliko i kako je uradio, dok naprotiv koliko je mogao. Dobrobit i napredak pojedinaca, korak je napred svijuh, onda i zadruge.

Pri nastupu nove godine nema čovjeka, a da mu se ne otvaraju novi vidici, a po tomu nove odluke. Onaj će se ženiti, ovaj će na nauke, jedan će graditi i zemlje kupovati, drugi će u daleku Ameriku itd. Rek bi, a ma da baš niko nemisli kako će uništiti ono, što je bilo sam krvavo stekao, ili što su mu stari namrli, dok se na žalost iz načina življenja pak čak iz same noći u kojoj se prelazi iz stare u novu godinu, može očividno zaključiti: ovaj ili onaj u novom ljetu odlučio je svoju baštinu zatrti.

Naša Dalmacija obiluje kako je rieč: svakim Božjim blagom, a samo rek bi fali nam zauzimanja, dobre volje i uztrajnosti.

Dok su drugi narodi u doticaju sa susjednim naučili cijeniti svoj geografski položaj, a najviše rad i svoju snagu, naš narod od mletačkih plemića s jedne strane, od turskog pašovanja s druge, nije imao što dobra da nauči, pače morao je izgubiti svaku volju za napredkom, jer prije nego bi mu pšenica dozorila, haračljije bi ju odvukli; mletačkoj gospodi morao je biti sluga ponizan, a vječiti nezvalica.

Danas smo zaštićeni od zuluma, imamo škole, a zauzimanjem pravih rodoljuba, a nada sve onih, koji su siromašnom hrvatskom narodu uvijek bili i otac i majka, a to je naše svećenstvo, podigle se zadruge i u najzabitnijim krajevima. Navjestili smo rat lihvarstvu, koje je morilo naš narod. Turci i Mlečani namrli su nam tu otrovnicu zmiju lihvarstvo. Koliko suza je naš narod

prolio iz lihve, koliko mu je tužnih Božića osvanulo, a crnih petaka kukao! Pobjeda je naša, ali još nije stalna, odalečili smo neprijatelja time, što smo našli načina i izvorâ, da i najsiromašniji dodje i to lahko do zajma, s kojim će od prigode do prigode moći potrebam doskočiti, brez darova i poniženja. Ako si samo pošten, čutiš se slobodan, odahnulo ti je, tako da si u stanju i svoje kršćanske dužnosti savjesnije izpunjati.

Rekoh, da smo pobiedili, ali ne stalno, jer je dug naš drug, i to zao drug, koji nas neprestano napastuje i hoće da nas baci u žvale i ralje, iz kojih smo se tek izkopali, i čiji oganj još nas žari.

Čega da se latimo i čim da započnemo novo ljeto?

Obazrimo se na izkustvo, na ono što smo bili, a promislimo kakvi možemo biti, i odlučimo se na ovo zadnje. Ponos što ga osjećamo, slobodu, do koje smo se podigli, veseli Božić, čiju smo slast okusili, to neka nam lebdi pred očima. Želimo li uživati ponos i slobodu nad nevoljom, koja nas je bila, treba da prigrlimo svim srcem; uz strah Božji, radi i štednju. Svako zrno, svaka kaplja, svaki trenutak u danu, ako ga marljivo ne upotrebimo, izgubljen je. Svega imamo, ali kako je jedan učenjak kazao: štednje nam fali, a to je istina; i u kući, i u obući i u društvu, s prijateljem i gdje se našli. Kod nas n. pr. veliki je broj i to najbolje snage u Americi. Svi ti većim dielom šalju krvavo zasluženi novac svojima: ili da dugove plate ili za unapredjenje gospodarstva; dok na žalost prvi postotak te glavnice potroši se bez potrebe u putovanju do bližnjeg grada, da se taj novac tobože promieni, i u suvišnom nakupu, društvu itd. Isti novac mogao si promieniti i kod svoje zadruga bez pogibelji, da ga izgubiš, da ti ga ko okrade i da trošiš za putovanje i da dangubiš. Mnogi pak računajući na nove svote, prave nove zajmove za gradnju i kupovanje baština, a dogodi se, da im se sin oženi, ostane bez

radnje i onda opet dug za vrat. Dok je govor o Americi možemo reći, da ih je Amerika malo podigla, a mnogo odnemogla, jer su joj darovali svoju najbolju snagu. Amerika je kod nas za svakoga koji marljivo radi i štedi, jer imamo sve uvjete, da se i najsiromašniji može podići. Dug je kako i jedna mana u čovjeku, od koje se može čovjek malo po malo otresti, na jedan put teško. Promislimo zadrugara, koji duguje 1000 K, na istu plaća 60/0, a gdje i manje, dok je prije plaćao 100/0, 120/0, a s darovima i uslugama itd. i 200/0; samom dakle razlikom kamata u stanju je svoj dug kroz nekoliko godina izplatiti. Gdje se pak družinari neće tih načela da drže, treba ih izključiti, jer su to otrovne gljive. Naše uprave kojima stoje na čelo ljudi triezmeni, i ako su se u čemu do sada zaletjeli, prama komu i odveć milosrdje izkazali, lahko će dosadanje pogriješke izpraviti, jer će ih izkustvo kormilariti; novom godinom neka udare pravim putem, nek se drže one: u milostiva liečnika smrdljiva rana. Zadnji dani prošle godine dobra su nam škola: vojska, trgovina zaprla, a to sve u času kada smo se nadali blagostanju. Zlo treba predusresti, u dobrim godinama na slabe misliti.

Bude li se sa strane zadruga kod nas na moralnu stranu pazilo, i družinare vodilo putem, da postanu članovi, koji će znati shvatiti duh zadruga, koje kršćanska ljubav podiže, a ne samo na materialni dio i da broj pomnožimo, možemo biti sigurni, da će kroz malo godina naša Dalmacija drugo obličje dobiti. Gdje kršćanska ljubav prodre i korjen zahvati. tu prestaje samoljublje, a budi se briga za iskrujim prestaju kavge i potajna rovačenja, a podiže se mir i blagostanje, nikne misao za napredkom. Ovim se mislima bacimo u 1913, ova načela gojimo, pak će naš bilanac na svrhi iste godine biti jako aktivan nesamo u brojkama, u imanju, nego i u srcima naših družinara.

Jedan družinar.

Obrestne številke.

Mnogim naših posojilničarjev delajo začetkom prvega in drugega polletja, ko dobijo izvlečke iz tekočega računa z Zadržno zvezo, obrestne številke veliko preglavico. Zakaj? Ker niso tako seznanjeni z obrestnimi, kakor z drugimi v poslovnih knjigah se nahajajočimi številkami, ker ne vedo, kako se obrestne številke dobe in ker ne vedo, kako se z obrestnimi številkami računajo obresti.

Pri računanju obresti služi za podlago več načinov, toda skušnja je pokazala, da najhitreje in gotovo tudi tako zanesljivo, kakor na vsak drug način se izračunajo obresti z obrestnimi številkami. Seveda, ako se računajo obresti za $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ ali $\frac{1}{4}$ leta, tedaj obrestne številke ne pridejo v poštev, ker v tem slučaju se glavnica množi z obrestno mero, produkt deli z 12 in kvocijent množi s 6, 4 ali 3; toda kjer se morajo obresti računati na dneve, tam so obrestne številke važen faktor.

Obrestne številke dobimo na ta način, da množimo glavnico z dnevi, pri tem pa ne smemo pozabiti, da ima mesec tako februar in marec kakor april po 30, ne po 28 oziroma 29 ali 31 in leto 360, ne 365 oziroma 366 dni.

Primer:

Zadruga vloži pri Zvezi na tekoči račun 5000 K. Ta znesek valutira Zveza z dnem 7. julija, obrestne številke se zračunajo do konca poslovnega leta, ima torej v juliju 24, v mesecih avgust do decembra pa 5 krat 30 je 150, tedaj skupaj 174 dni. Ako množimo vložen znesek z dnevi 174 krat 5000 je 870.000, ker se po praksi okrajšajo številke za dve mesti, znaša obrestna številka v navedenem slučaju 8700. Ako stoji na predzadnjem mestu številka 5 ali še višja se predstoječa številka za eno zviša, ako pa predzadnja številka ne doseže 5, tedaj se ne vpoštevata, n. pr. rezultat (glavnica množena z dnevi) znaša 589670, tedaj je obrestna

številka 5897, ako pa znaša rezultat 589640, je obrestna številka 5896.

Z obrestno številko, ki smo jo dobili v predstojećem slučaju, se zadruga odobri, t. j. obrestna številka se vpiše v kolono „Kredit“, nekoliko pozneje pa dvigne dotična zadruga pri Zvezi 2000 K v tekočem računu, kateri znesek valutira Zveza z dnem 18. avgusta in v katerem slučaju je obrestna številka avgust 13, september do decembra 120 skupaj 133 dni krat glavnica 2000 je 266000 zadnji dve ničli stran, je 2660. Za to obrestno številko se zadruga obremeni, t. j. obrestna številka se vpiše v kolono „Debet“. Za vloge se tedaj zadruga z obrestnimi številkami odobri — „kreditira“, za dvige pa obremeni — „debitira“.

Koncem vsakega polletja se obrestne številke v kolonah „Debet“ in „Kredit“ seštejejo in razlika, katero pokažejo končno številke obeh kolon — je obrestna številka, na podlagi katere se zračunajo obresti za dotično polletje.

S tem imamo obrestno številko, nimamo pa še obresti samih. Le-te dobimo na ta način, da delimo obrestno številko z obrestnim divizorjem, katere navajamo v naslednjem:

za $1\frac{0}{10}$	je obrestni divizor	36000
za $1\frac{1}{4}\frac{0}{10}$	»	28800
za $1\frac{1}{2}\frac{0}{10}$	»	24000
za $2\frac{0}{10}$	»	18000
za $2\frac{1}{2}\frac{0}{10}$	»	14400
za $3\frac{0}{10}$	»	12000
za $3\frac{1}{2}\frac{0}{10}$	»	10286
za $3\frac{3}{4}\frac{0}{10}$	»	9600
za $4\frac{0}{10}$	»	9000
za $4\frac{1}{2}\frac{0}{10}$	»	8000
za $5\frac{0}{10}$	»	7200
za $5\frac{1}{2}\frac{0}{10}$	»	6545
za $6\frac{0}{10}$	»	6000
za $8\frac{0}{10}$	»	4500

Ako za kakšno obrestno mero nimamo stalnega divizorja, moramo primerno kombinirati in sicer:

3 1/4 0/0 je 3 0/0	in prištejemo rezultatu	1/12	Avstrije	35,541.000	frankov
4 1/4 0/0 je 4 1/2 0/0	in odštejemo od rezultata	1/8	Nemčije	20,874.000	"
4 3/4 0/0 je 5 0/0	" " " "	1/20	Anglije	23,202.000	"
5 1/4 0/0 je 5 0/0	in prištejemo rezultatu	1/20	Turčije	19,153.000	"
5 3/4 0/0 je 6 0/0	in odštejemo od rezultata	1/24	Nasprotno je znašal tega leta izvoz Bul-		
6 1/4 0/0 je 6 0/0	in prištejemo rezultatu	1/24	garije:		
6 1/2 0/0 je 6 0/0	" " " "	1/12	v Avstrijo	6,346.000	frankov
6 3/4 0/0 je 6 0/0	" " " "	1/8	v Nemčijo	11,616.000	"
7 0/0 je 6 0/0	" " " "	1/6	na Angleško	9,680.000	"
			na Turško	33,482.000	"

Kakor pri obrestnih številkah, tako se morata tudi pri divizorjih zadnji dve številki, ki sta navadno ničli — črtati.

V nastopnem navedemo par slučajev, katere naj p. n. posojilničarji primerjajo in sicer:

od K 2800 — znašajo 4 odstotne obresti —

$$2800 \times 4 = 11200 : 100 = K 112 —$$

s številkami: $2800 \times 360 = 1008000 : 9000$

$$= 11200, \text{ prav } 10080 : 90 = K 112 —.$$

4 1/2 0/0 obresti — $2800 \times 4.5 = 12600 : 100$

$$= K 126 —$$

s številkami: $10080 : 80 = 126 —.$

5 0/0 obresti — $2800 \times 5 = 14000 : 100 =$

$$K 140 —$$

s številkami: $10080 : 72 = 140 —.$

6 0/0 obresti — $2800 \times 6 = 16800 : 100 =$

$$K 168 —$$

s številkami: $10080 : 6 = K 168 —.$

7 0/0 obresti — $2800 \times 7 = 19600 : 100 =$

$$K 196 —$$

s številkami: $10080 : 6 = 168 — + 1/6 = 28$

$$= K 196 —.$$

Ako bodo p. n. posojilničarji predstoječe vrstice pazljivo čitali, se bodo uverili, da je računanje obresti z obrestnimi številkami zelo enostavno in jim tudi obrestne številke ne bodo delale nikakih preglavic več.

K—č.

Balkanske države v trgovskem oziru.

1. Bulgarija.

Po ljudskem štetju od 31. decembra 1905 je bilo tu 4,035.575 prebivalcev.

Uvoz tujih držav v Bulgarijo je znašal leta 1908:

Avstrije	35,541.000	frankov
Nemčije	20,874.000	"
Anglije	23,202.000	"
Turčije	19,153.000	"
Nasprotno je znašal tega leta izvoz Bul-		
garije:		
v Avstrijo	6,346.000	frankov
v Nemčijo	11,616.000	"
na Angleško	9,680.000	"
na Turško	33,482.000	"

Celokupni izvoz Bulgarije le leta 1908 znašal 112,356.997 frankov, skupni uvoz pa 130,150.642 frankov. Največ izvažata Bulgarska žita. Leta 1908 je izvozila pšenice za 39,033.112, koruze za 13,860.686 in jajec za 7,298.027 frankov. Samo v Švico se je l. 1911 izvozilo iz Bulgarske za 5 milijonov frankov jajec. Važen izvozni predmet je tudi rožno olje, katerega se je l. 1908 izvozilo za 5,231.361 frankov.

Največ uvažata Bulgarija bombaževih izdelkov (4 in pol milijona frankov), očiščenega sladkorja (za 3,355.381 frankov) i. t. d.

2. Srbija.

Po štetju iz leta 1905 je imela Srbija 2,688.025 prebivalcev.

Leta 1906 je znašal ves uvoz v Srbijo 44,328.642 frankov, izvoz pa 71,604.098 frankov. Uvoz tujih držav v Srbijo je tega leta znašal:

Avstrije	22,206.498	frankov
Nemčije	9,632.722	"
Anglije	4,562.906	"
Izvozilo pa se je tega leta iz Srbije:		
v Avstrijo za	30,032.477	frankov
v Nemčijo za	19,053.882	"
na Angleško za	65.560	"

Pripomniti je, da je srbski izvoz v Avstrijo v naslednjih letih zaradi carinske vojske zelo padel in se je še le lani povzpел na prejšnjo višino.

Srbija izvažata največ žita (pšenice, koruze in ječmena): leta 1906 za 22,167.806 frankov, dalje kož (za 4,743.806 frankov),

prašičev (za 7,927.510 frankov), govedi (za 1,762.000 frankov) in suhih češpelj (za 12,067.520 frankov).

3. Grška.

Prebivalstvo je po štetju iz l. 1907 znašalo 2,631.952.

Izvoz Grške po podatkih za l. 1909:

na Angleško za . . .	25,385.350 frankov
v Avstro-Ogrsko za . .	10,265.054 "
v Nemčijo za . . .	10,159.347 "

Uvozilo se je v l. 1909:

iz Angleškega za . . .	31,126.871 frankov
iz Rusije za . . .	26,780.788 "
iz Avstro-Ogrske za . .	17,282.246 "
iz Nemčije za . . .	12,282.123 "

4. Rumunija.

Prebivalcev po štetju iz l. 1907: 6,684.265.

Izvoz iz Rumunije je leta 1909 znašal 465,056.619 frankov, uvoz pa 368,300.099 frankov.

Leta 1909 se je iz Rumunskega izvozilo

v Belgijo za . . .	121,296.787 frankov
v Avstro-Ogrsko za . .	115,030.019 "
v Anglijo za . . .	34,658.206 "
v Italijo za . . .	33,998.007 "
na Nizozemsko za . .	49,491.209 "

Uvoz pa je znašal:

iz Nemčije . . .	124,636.629 frankov
iz Avstro-Ogrske . .	85,786.333 "
iz Anglije . . .	57,775.825 "

Pri blagu, ki se izvažja, zavzema prvo mesto žito, katerega se je l. 1909 izvozilo za 357,587.891 frankov in petrolej, ki so ga izvozili v vrednosti za 36,268.546 frankov.

Vestnik Zadružne zveze.

Izvečki tekočega računa so se članicam že začeli razpošiljati; v kratkem času ga bo prejela vsaka zadruga.

Opozarjamo nujno vse članice, da doposlani jim izveček takoj natančno pregledajo in ga primerjajo z lastnimi knjigami.

Vsaka članica naj potem Zvezi potrdi pravilnost izvečka, oziroma, če bi v njem našla kako napako, to takoj Zvezi naznani.

Vabila na občne zборе, ki se pošiljajo v objavo našemu uredništvu, so dostikrat prav pomanjkljiva, kar povzroča potem nepotrebno korespondenco in zavlačuje tudi pravočasni natisk lista. Marsikatera zadruga nam n. pr. piše: „Objavite za ta in ta dan naš občni zbor z navadnim sporedom“. In zdaj naj ugiblremo: ob katerem času se bo pričel občni zbor, v katerem lokalu se bo vršil in slednjič kaj se to pravi: „navadni spored“? Ali naj se n. pr. dene na dnevni red volitev načelstva, volitev nadzorstva, poročilo o izvršeni reviziji i. t. d.? Glede volitev načelstva in nadzorstva imajo posamezne zadruge prav različne določbe v svojih pravilih; pri nekaterih se voli načelstvo in nadzorstvo za eno leto, pri drugih pa tudi za daljšo dobo. Pravila so se v tem oziru tudi lahko izpremenila in ker nam mnogo zadrug dotičnih izprememb ne naznani, se tudi ni mogoče vselej zanašati na tisti izvod pravil, ki jih hrani Zveza.

Posebno pa opozarjamo vse članice, da naj pri sestavljanju sporeda pazijo na to, da denejo na dnevni red poročilo o izvršeni reviziji, če je revizija izvršila v dobi, za katero se ima poročati pri občnem zboru. Dogaja se večkrat, da trgovske sodnije z znatnimi vsotami kaznujejo vse odbornike tistih zadrug, ki niso prevzele v vsopred občnega zbora tudi poročila o reviziji, dasi je bila izvršena.

Opozoriti moramo tudi na sledečo okolnost. Po pravilih se navadno zahteva, da bodi občni zbor določen čas prej razglašen, predno se vrši. Za tiste zadruge, ki imajo po pravilih svoje občne zборе razglasiti v „Narodnem Gospodarju“, se izračuna čas, ki traja med razdelitvijo in vršitvijo občnega zbora, po datumu one številke, v katerem je vabilo objavljeno, torej ali 10. ali 25. vsakega meseca. Ta stvar je sama ob sebi umevna, ali vendar je dobiti obilo zadrug, ki tega prav nič ne upoštevajo.

Slednjič prosimo tudi vse zadruge, da nam pošiljajo vabila na občne zборе vsaj en teden prej, preden izide dotična številka, da ne nastanejo ne ljube zamude pri izdajanju lista.

Neposredne pristojbine za l. 1912 naj kranjske članice plačajo same, ker jih Zveza ne bo plačevala za nje.

Zadružni koledar za l. 1913 je bil doposlani vsem članicam. Ako ga katera zadruga ni prejela,

naj piše ponj. Posojilnice opozarjamo na navodila, ki so koledarju pridana.

Vloge za registracijske sodnije. Opažati je, da so vloge zadrug, ki se pošiljajo sodniji za izbris in vpis odbornikov ali premembe pravil, zelo pomankljivo sestavljene. Včasih niso pravilno kolkovane, včasih niso pravilno podpisane, največkrat pa je pomankljiv zapisnik o občnem zboru. Taka nepopolna vloga se zadrugi vrne, vsled česar je treba napraviti novo, za kar je treba seveda drugih kolkov. — Da se zadrugam prihrani nepotrebni stroški in delo, priporočamo, da se vsaka prijava za združni register pošlje v pregled Zvezi. Če bo vloga v redu, jo bo Zveza sama odposlala pristojni registracijski sodniji, če bo pomankljiva, se bo članici vrnila, da jo popravi.

Občevanje zadrug z Zadružno zvezo. Ob pričetku novega poslovnega leta se nam zdi umestno da navedemo nekatere napake, ki se precej pogosto ponavljajo pri občevanju zadrug z Zadružno zvezo. Največ se nanašajo te nepravilnosti na sledeče stvari:

1. **Dopisovanje.** Zadružne zveze pisarna je razdeljena v več oddelkov, v katerih se samostojno rešujejo doposlani ji dopisi, tako: blagajna in denarna izravnava, tajništvo, knjigovodstvo, revizijski oddelek in odpraviništvo. Pri marsikateri zadrugi spravijo vse v en dopis, kar imajo Zvezi sporočiti: potem gre pri Zvezi pismo iz oddelka v oddelek in da pri tem lahko nastane kaka pomota je lahko umevno, kakor tudi da se rešitev dopisa zakasni. Zato prosimo, da naj zadruga v takih slučajih, ko ima Zvezi sporočiti več različnih stvari, napravi za vsako stvar posebej dopis na posebni poli papirja. Tudi prosimo nekoliko ozira jemati na obliko. Tuintam smo prejeli dopise kar na razglednicah ali na celi šestnajstinski poli! To vendar ne gre. Uradne stvari naj se izvršujejo tako kakor gre uradnim stvarjem, ne pa tako, da se že na prvi pogled dobi utis o nerednosti in zanikarnosti.

2. **Denarne naročilnice** naj bodo vedno v smislu pravil pravoveljavno podpisane. Poleg podpisov se mora nahajati odtisek zadrugine štamplije. Na dopise, s katerimi se naroča denar, pa niso v tem smislu sestavljeni, se Zveza v nobenem slučaju ne more ozirati. Ravno tako se Zveza ne more ozirati na brzojavna denarna naročila, ker ni mogoča v takem slučaju potrebna kontrola, ali je naročilo res od zadruge ali ne. Omenjamo še, da na dopisu, s katerim se naroči denar, ne sme biti napisana kakšna opazka, ki bi se tikala kake denarne zadeve.

3. **Potrdila o prejeti denarni pošiljati** morajo biti napravljena vsako posebej, t. j. za vsak posamezen prejet znesek ločeno. Tudi tu ne sme biti na potrdilu nobene opazke kakšne drugačne vsebine.

4. **Vsaka denarna pošiljatev Zvezi** naj se takoj naznani.

5. **Frankiranje pisem** je večkrat nedostno. Prosimo tudi tu nekoliko več reda.

Živinorejskim zadrugam. Poljedelsko ministrstvo je sporočilo Zadružni zvezi, da je pripravljeno združnim organizacijam, v prvi vrsti živinorejskim zadrugam, brezplačno odstopiti po en izvod statistike o živini (Viehstands-Lexikon), sestavljene na podlagi zadnjega štetja živine. Število živine je objavljeno po stanju v posameznih občinah. Katera zadruga se za to delo zanima, naj to naznani Zadružni zvezi, da se more naročiti primerno število izvodov.

Dalmatinskim članicam na znanje. Zadružna zveza u Ljubljani je imenovala Hrvatsku Štedionu u Splitu svojom plačevnom zadrugom. Ovime sve dalmatinske zadruge, koje posluju s Zadružnom Zvezom u Ljubljani, mogu kod Hrvatske Štedione ulagati novac na tekući račun Zadružne Zveze i tu će moći i pridizati novac. Sada neće pojedine zadruge mnogo gubiti vremena i valutu za više dana, jer dalje ne treba da šalju novac u Ljubljanu i da ga primaju iz Ljubljane.

Mlekarskim zadrugam. Deželni odbor vojvodine Kranjske je v svoji seji dne 30. novembra 1912 sklenil, da bo za zgradbe in uredbe mlekaru dajal podpore le onim mlekarskim zadrugam, ki bodo pred začetkom zgradbe in uredbe predložile definitivni načrt in natančen proračun deželnemu odboru v odobrenje.

Mlekarske zadruge se na ta sklep opozarjajo, ker deželni odbor ne bo delal izjem.

Gospodarske drobtine.

Kurzne izgube pri delavskih zavarovalnicah zoper nezgode. Delavske zavarovalnice zoper nezgode so prosile pri ministrstvu, da bi z ozirom na veliki upliv, ki ga imajo večje kurzne izgube na uspeh njihovih bilanc, smele pri vknjiževanju kurznihi izgub postopati sledeče: Knjižne kurzne izgube, ki se ne morejo pokriti iz morebitne rezerve za kurzne razlike, se smejo postaviti med bilančna aktiva pod pogojem, da se ta aktivna postavka najkasneje tekom 10 let uniči z vsako-

letnim odpisovanjem in morajo biti zneski odpisa vsako leto enaki. Ako bi zavod v tej dobi napravil kedaj kurzni čisti dobiček, moral bi se le-ta porabiti za hitrejše uničenje prejšnje, kot aktivna postavka vknjižene kurzne izgube, zbirati rezervo za kurzne izgube pa bi bilo dopustno še le potem, ko bi se prejšnja kurzna izguba povsem uničila. — Ministrstvo za notranje stvari je odgovorilo, da nima nobenega razloga, ugovarjati takemu postopanju. Kakor znano, dovoljeno je tudi hranilnicam, da na podoben način označijo v bilanci kurzno izgubo. Veliko vprašanje pa je, če je vključb ministrskim odlokom in odredbam tako postopanje v soglasju s predpisi trgovskega zakona o sestavljanju bilanc.

Vabilo na občni zbor

Sirarske zadruge v Stari Fužini,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 19. januarja 1913 ob 4. uri popoldne v sirarni.

Dnevni red:

1. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
2. Volitev načelstva.
3. Volitev nadzorstva.
4. Prememba pravil.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice na Viču,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 19. januarja 1913 ob 10. uri dopoldne v posojilniških prostorih v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Preski,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 26. januarja 1912 ob 3. uri popoldne v Društvenem domu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Naklem,

reg. zadr. z neomej. zavezo,

ki se bo vršil dne 26. januarja 1913 ob 4. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu nad Ljubljano,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 26. januarja 1913 ob pol 8. uri zjutraj v prostorih posojilnice.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Sprememba pravil.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Mlekarske zadruge v Škofji Loki,

registrirane zadruge z omejenim poroštvom,

ki bode dne 26. januarja 1913 ob pol 4. uri popoldne v mlekarni.

Sporod:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1912.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Opomba. Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število navzočih, bo občni zbor pol ure pozneje sklepčen ob vsaki udeležbi udov. Načelstvo.